

התכנית לתואר שני מוסמך חינוך M.A שנה"ל תשפ"ג

ראש התכנית: פרופ' עירית ששון.

חברי הסגל האקדמי:

פרופ' חבר: פרופ' דורית אלט, פרופ' מוסטפא עבאסי, פרופ' אילת שביט, פרופ' עירית ששון.

מרצה בכיר: ד"ר שירי פרלמן-אבניאון, ד"ר אלון גולדברג, ד"ר יערה גיל-גלזר, ד"ר יעל גרינשטיין, ד"ר גרינברג זאביק, ד"ר קרוליין גוטמן, ד"ר עפרה ולטר, ד"ר מעין מרחב, ד"ר נירית קרני ויזר, ד"ר עדנה רבנו.

מרצה: ד"ר אדם ויילר גור-אריה, ד"ר אלכס זיבנברג.

מורה בכירה: עו"ד גוטגולד כהן תמר.

מורה מן החוץ: ד"ר ענת בן-גל דהן, פרופ' יובל דרור, ד"ר אורית עובד.

תוכן עניינים

3	מטרת הלימודים :
4	חובת קורסים כלל מכללתיים
4	סיום הלימודים במסלול נלמד
5	שקלול הציון הסופי
5	סיום הלימודים במסלול מחקרי
5	אנגלית כשפה זרה
6	הפירוט המלא של הקורסים בתכנית :
7	הפירוט המלא של הקורסים באשכול ניהול
7	הפירוט המלא של הקורסים באשכול מדיניות ומינהל בחינוך בלתי פורמלי (ב"פ)
8	הפירוט המלא של הקורסים באשכול אוכלוסיות ייחודיות וחינוך מיוחד
9	תקצירים של לימודי הבסיס
14	תקצירים של אשכול ניהול
16	תקצירים של באשכול מדיניות ומינהל בחינוך בלתי פורמלי (ב"פ)
19	תקצירים של אשכול אוכלוסיות ייחודיות וחינוך מיוחד

מטרת הלימודים:

התכנית תאפשר למועמדים מתאימים במערכת החינוך ומחוצה לה, לשלב לימודים מתקדמים עם הכשרה מקצועית בתחומי התמחות מבוקשים ומתפתחים. התכנית מיועדת לבוגרי החוגים לחינוך במכללה האקדמית תל-חי, ובשאר המוסדות האקדמיים בארץ כולל מכללות אקדמיות להכשרת מורים בעלי תואר Be.D. ולעובדי ההוראה במערכת החינוך הפורמלית ועובדים בחינוך הבלתי פורמלי, המעוניינים להתקדם במוסדותיהם. בנוסף התכנית מיועדת לעובדים במערכות השלטון המקומי והרשויות המקומיות המעוניינים להרחיב אופקים. מועמדים מחוגים אחרים במדעי החברה והרוח (כמו פסיכולוגיה, שירותי אנוש, עבודה סוציאלית) שיתקבלו לתכנית יצטרכו בלימודי השלמה.

מערכות החינוך בעולם עוברות טלטלה מחינוך המבוסס על עקרונות שעוצבו בתקופת המהפכה התעשייתית במאה ה-19, לדרכי ההוראה של המאה ה-21 של דרכי למידה מגוונות, ודגש על תהליכי הבנה ועל פיתוח מיומנויות של יכולת למידה עצמאית וחשיבה מסדר גבוה ויצירתית. לימודי התואר השני בחינוך במכללה האקדמית תל-חי אמורים להתמודד עם הטלטלה החינוכית בכך שכמחצית מתכנית הלימודים מוקדשת ללימודי בסיס שמטרתם היא יצירת תשתית מעמיקה של ידע הנחוץ לאנשים העוסקים בחינוך. לימודי הבסיס יאפשרו חשיפה לפרספקטיבות חינוכיות בעולם בכלל ובארץ בפרט. התכנית תאפשר למוסמך להבין את התהליכים והמתחים של מערכות חינוך בראייה כוללת (למשל באמצעות הקורסים הבאים: "פילוסופיות חינוכיות", "מדיניות חינוכית", "רפורמות חינוכיות" ו"רב תרבותיות בחינוך"), ובמבט גלובלי ולוקלי. בנוסף, הושם דגש על התמקדות בתהליכים במערכת החינוך בארץ מנקודות מבט של התפתחות היסטורית והתפתחות חברתית.

- **התמחות בניהול**, שתעסוק ביסודות כלליים בניהול ויסודות ספציפיים בניהול חינוכי. תחום זה הוא קריטי בכל מערכת החינוך בארץ. המנהל ושדרת הניהול בבית הספר (סגן המנהל, רכזי השכבות ורכזי המקצועות) ומי שנמצאים בעמדת ניהול במוסדות חינוכיים-חברתיים, ניצבים מול מציאות משתנה, ערכית וטכנולוגית, וזקוקים לידיע מעודכן שישפר את כישורי הניהול שלהם. הסטודנטים יחשפו למגוון תחומי ידע ומיומנויות הרלוונטיות לתפקידים הניהוליים בבית הספר במאה ה-21.
- **התמחות באוכלוסיות ייחודיות וחינוך מיוחד** - המחנך והמורה בכיתה ובמסגרות הבלתי פורמליות פוגש במהלך עבודתו החינוכית דילמות מורכבות: שילוב ילדים בעלי צרכים מיוחדים, הוראה של תלמידים בכיתה הטרוגנית, התמודדות עם בעיות התנהגות, התאמת ההוראה לילדים עם קשיי למידה ומוגבלויות וכיוצא בזה. קיימות תכניות התערבות לימודיות וטיפוליות וכן דרכי הוראה מגוונות המיועדות לטיפול בדילמות אלו. הלימודים במסגרת ההתמחות יבחנו לעומק את הסוגיות המורכבות ואת תכניות ההתערבות הקיימות, בניסיון להכשיר אנשי חינוך ליצור סביבות למידה מאתגרות ויצירתיות המותאמות לצורכי הלומד, ולתווך לשטח. יושם דגש על עבודה חינוכית בגוון טיפולי.
- **התמחות במדיניות ומנהל בחינוך בלתי פורמלי (מסלול נלמד בלבד)** – הלימודים מיועדים לעובדי חינוך במסגרות הבלתי פורמלי על כל גווניהן (תנועות נוער, מכינות קדם צבאיות, מרכזים קהילתיים ועוד), במטרה להעשיר את הידע האקדמי והכלים שברשותם. במהלך הלימודים יעסקו הסטודנטים בדיון בסוגיות חינוכיות, מגדר בחינוך, הסתכלות ביקורתית, תהליכים רגשיים ועוד.

תכנית הלימודים:

הלימודים בתכנית נלמדים בשני מסלולים: מסלול נלמד (ללא תזה) ומסלול מחקרי* (הכולל כתיבת תזה), והם כוללים קורסי חובה המשותפים לכלל תלמידי התואר השני, וקורסים נפרדים בהתאם למסלול. קבלה ומעבר למסלול מחקרי נעשה בסיום שנה א' לתואר.

<u>רשימת קורסים</u>	<u>מסלול נלמד</u>	<u>מסלול מחקרי*</u>
קורסי חובה כללי	16 נ"ז	10 נ"ז
קורסי חובה אשכול	14 נ"ז	10 נ"ז
סמינר כללי	4 נ"ז	
סמינר אשכול	4 נ"ז	4 נ"ז
סדנא לכתיבת תזה		4 נ"ז
שיטות מחקר כמותיות למתקדמים		2 נ"ז
שיטות מחקר איכותניות למתקדמים		2 נ"ז
סה"כ נ"ז לתואר	38 נ"ז	32 נ"ז
בחינה מסכמת לסיום התואר/ תזה	בחינה מסכמת ללא נ"ז	תזה ללא נ"ז

חובת קורסים כלל מכללתיים

כל סטודנט לתואר שני, במהלך שנות לימודיו חייב ללמוד קורס תוכן אחד בשפה האנגלית וקורס מקוון אחד.

תנאי המעבר משנה לשנה

ממוצע ציונים בסוף שנה א' של 75 בכל קורסי החובה ובקורסי האשכול בנפרד.

סיום הלימודים במסלול נלמד

לשם קבלת תואר "מוסמך בחינוך", יהיה על הסטודנט להשלים 38 נ"ז ומבחן סיום. קבלת התואר מותנית בהשגת ציון ממוצע סופי של 75 ומעלה בציון הסופי המשוקלל (קורסים + מבחן סיום). בנוסף חובה לקבל 75 ומעלה בקורסי הסמינר.

ציון עובר בקורס: 60 (כנהוג בחוג לחינוך).

סטודנט אשר לא השלים את תכנית ההשלמות אשר נקבעה עבורו במלואה בעת קבלתו לתואר, לא יהיה זכאי לסיום התואר.

שקלול הציון הסופי

80% - ממוצע הציונים על מכלול הקורסים (38 נ"ז).

20% - ציון המבחן המסכם.

סיום הלימודים במסלול מחקרי

לשם קבלת תואר מוסמך במסלול המחקרי ב'מוסמך בחינוך' יהיה על הסטודנט להשלים 32 נ"ז ולכתוב עבודת תזה.

עמידה בכל המטלות בציון משוקלל של 80 והגשת עבודת התיזה.

ציון סיום התואר במסלול המחקרי יורכב מ:

60% ממוצע ציוני הקורסים.

40% ציון התיזה. 50% מציון התזה יינתן ע"י המנחה, ו-25% ע"י כל אחד משני הבוחנים החיצוניים.

אנגלית כשפה זרה

מועמדים לתכניות לתואר שני נדרשים להציג רמת פטור באנגלית. פטור מחובת לימודי אנגלית יינתן בכפוף להצגת גיליון ציונים

וזכאות לתואר ראשון ממוסד אקדמי המוכר ע"י מ"ג.

במקרים חריגים, ועדת הקבלה תהיה רשאית לקבל מועמד ללא רמת פטור באנגלית ובתנאי שיגיע לרמת פטור במועד שיידרש ע"י

ועדת הקבלה. הקבלה תהייה על תנאי ואי עמידה בו תגרור הפסקת לימודים.

הפירוט המלא של הקורסים בתכנית:

הערות	נ"ז/שש"ס	שנה	שם המרצה	לימודי בסיס
	2	א	פרופ' אילת שביט	תיאוריות ביקורתיות בחינוך
הקורס נלמד בשפה האנגלית	2	א	ד"ר קרולין גוטמן	סוגיות במוגבלות (Topics in Disability)
	2	א	ד"ר אורית עובד	היסטוריה של החינוך ומדיניות חינוכית בישראל
	2	א	ד"ר יעל גרינשטיין	שיטות מחקר איכותניות
	2	א	ד"ר מעין מרחב	שיטות מחקר כמותיות
	2	ב	ד"ר יעל גרינשטיין	** מגדר וחינוך
	2	ב	ד"ר אדם ויילר גור-אריה	** דיון בסוגיות חינוכיות בארץ ובעולם
	2	ב	ד"ר אלכס זיבנברג	* שיטות מחקר כמותיות למתקדמים
	2	ב	ד"ר יעל גרינשטיין	* שיטות מחקר איכותניות למתקדמים
	2	ב	ד"ר ענת בן-גל	** תהליכים רגשיים בקרב אנשי חינוך
	4	ב	פרופ' יובל דרור ד"ר עירית ששון	* סדנא לכתבת תזה
אחד מתוך 3 הסמינרים הבאים:				
	4	ב	פרופ' דורית אלט	** סמינר : פדגוגיות חדשניות
	4	ב	ד"ר יערה גיל-גלזר	** סמינר : מחקר חזותי-חברתי בחינוך – סמינר מחקר
	4	ב	פרופ' מוסטפא עבאסי	** סמינר : רב-תרבותיות וחינוך
	20			סה"כ

הפירוט המלא של הקורסים באשכול ניהול

ש"ש/ז"ש	שנה	שם המרצה	שם הקורס
2	א	ד"ר עדנה רבנו	מיומנויות בניהול בדגש על ניהול בארגון החינוכי
2	א	ד"ר אורית עובד	מדיניות החינוך הפורמלי והבלתי-פורמלי בישראל
2	א	עו"ד תמר גוטגולד כהן	משפט ומדיניות בחינוך
2	ב	טרם נקבע	*** חדשנות ויזמות בארגוני חינוך פורמליים ובלתי פורמליים
2	ב	ד"ר עירית ששון	*** תקשוב ופדגוגיה חדשה
2	ב	ד"ר זאביק גרינברג	מנהיגות חינוכית וזיקתה לחינוך בלתי-פורמלי
2	ב	ד"ר עירית ששון	*** הערכה בחינוך במערכות פורמליות ובלתי פורמליות – תיאוריה ומעשה
4	א	ד"ר יעל גרינשטיין	סמינר : רפורמות, שינויים ושיפורים ארגוניים במערכות לימוד וחינוך
4	א	ד"ר זאביק גרינברג	סמינר : חינוך ומנהיגות בבית הספר
18			סה"כ

הפירוט המלא של הקורסים באשכול מדיניות ומינהל בחינוך בלתי פורמלי (ב"פ)

ש"ש/ז"ש	שנה	שם המרצה	שם הקורס
2	א	ד"ר עדנה רבנו	מיומנויות בניהול בדגש על ניהול בארגון החינוכי
2	א	ד"ר אורית עובד	מדיניות החינוך הפורמלי והבלתי-פורמלי בישראל
2	א	ד"ר אלון גולדברג	התמודדות עם נוער במצבי סיכון
2	ב	טרם נקבע	חדשנות ויזמות בארגוני חינוך פורמליים ובלתי פורמליים
2	ב	ד"ר זאביק גרינברג	מנהיגות חינוכית וזיקתה לחינוך בלתי-פורמלי
2	ב	ד"ר אורית עובד	חינוך לערכי דמוקרטיה, רב-תרבותיות ואזרחות
2	ב	ד"ר עירית ששון	הערכה בחינוך במערכות פורמליות ובלתי פורמליות – תיאוריה ומעשה
4	א	פרופ' יובל דרור + ד"ר אלי שיש (ראש אגף שלי"ח במשרד החינוך)	סמינר : רפורמות, שינויים ושיפורים ארגוניים במערכות החינוך הבלתי פורמלי
18			סה"כ

הפירוט המלא של הקורסים באשכול אוכלוסיות ייחודיות וחינוך מיוחד

שם הקורס	שם המרצה	שנה	נ"ז/שש"ס
אוכלוסיות ייחודיות וגישות התערבות	ד"ר עפרה ולטר	א	2
הפרעות רגשיות, התנהגותיות ואלומות במערכת החינוך המיוחד ובשילוב	ד"ר נירית קרני וייזר	א	2
סוגיות במוגבלות שכלית התפתחותית	ד"ר נירית קרני וייזר	א	2
*** לקויות למידה וקשב בפרספקטיבה רב-מערכתית	טרם נקבע	ב	2
*** הורות מאותגרת-הורות לילדים עם מגבלות ומחלות כרוניות	ד"ר אלון גולדברג	ב	2
אבחון, הערכה וסוגיות באוטיזם	ד"ר שירי פרלמן	ב	2
*** פדגוגיות וטכנולוגיות חדשות בחינוך ובשילוב	ד"ר עירית ששון	ב	2
סמינר : שילוב והכלה בראיה פוסט מודרנית	ד"ר נירית קרני וייזר	א	4
סמינר : לקויות, רגשות ולמידה	ד"ר ענת בן-גל דהן	א	4
סה"כ			18

*לתלמידי המסלול המחקרי בלבד.

** לתלמידי מסלול נלמד בלבד.

*** בחירה של קורס אחד מתוך השלושה לתלמידי מסלול מחקרי בלבד.

תקצירים של לימודי הבסיס

דיון בסוגיות חינוכיות בארץ ובעולם

ד"ר אדם ויילר גור-אריה

63000050 - 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

סוג שיעור: הרצאה

דרישות קדם: פילוסופיה של החינוך

קורס מותקדם בהגות החינוכית. הקורס בנוי על יסוד ההנחה כי הסטודנטים השתתפו בקורס יסוד של "הפילוסופיה של החינוך" במסגרת לימודיהם בתואר ראשון, וממילא מהווה הדבר תנאי-קדם להשתתפות בקורס. במסגרת הקורס יידונו תיאוריות חינוכיות מודרניות, במאה העשרים, בהקשר פילוסופי-היסטורי.

חינוך פתוח (רייד, פרום, ניל); חינוך ולמידה (פיאז'ה, ויגוטסקי), חינוך עמלני (מקרנקו, גולן), חינוך הומניסטי (רוג'רס, פרום), חינוך אנרכיסטי וחינוך רדיקלי (איליץ, פריירה, ז'ירו). במסגרת הקורס יושם דגש על העקרונות התיאורטיים של זרמי המחשבה השונים, כאשר דרכי יישומם כמו גם ניסיונות חינוכיים היסטוריים ישמשו כאילוסטרציה להדגמת רעיונות אלה. כך למשל, יודגשו היסודות המרקסיסטיים המונחים בהגותם של גולן או ויגוטסקי, או היסודות הלוגיים והאפיסטמולוגיים בהגותו של פיאז'ה ופחות מכך דרכי יישומם, זאת גם במקרה של מחנכים מעשיים דוגמת ניל או מקרנקו.

היסטוריה של החינוך ומדיניות חינוכית בישראל

ד"ר אורית עובד

63000000 - 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

סוג שיעור: הרצאה

הקורס יתמקד בתרומת ההיסטוריה של החינוך לחקר מדיניות החינוך ולעיצובה, כחלק מהכרת מקומה של ההיסטוריה של החינוך בין מדעי העזר של "מדיניות החינוך". בקורס תוצג הספרות המחקרית העדכנית בתחום תולדות מדיניות החינוך והקשר בין ההיסטוריה בחינוך לקביעת מדיניות עכשווית ועתידית תוך פירוט היבטים שונים של תרומת ההיסטוריה של החינוך למדיניות החינוך ('איך'), ובחינתם בעבר ובהווה של החינוך בישראל בימי המנדט והמדינה ('מה'), לקראת העתיד. משתתפי הקורס יעמיקו בתרומת ההיסטוריה של החינוך לחקר מדיניות החינוך ולעיצובה באמצעות ניתוח שורשיו ההיסטוריים של "חקר מקרה" אחד ממדיניות החינוך העכשווית (והעתידית) בישראל, ע"פ המחקר העולמי ובהשוואה למחקר הישראלי.

מגדר וחינוך

ד"ר יעל גרינשטיין

ד"ר זאביק גרינברג

63000007 - 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

סוג שיעור: הרצאה

תהליכים מגדריים תופסים מקום מרכזי במערכות חינוכיות בישראל ובעולם.

הקורס יחולק לשלושה חלקים. בחלק הראשון יוצגו הבדלים מגדריים בתחום הקוגניטיבי, הפסיכולוגי והחברתי, וכן תהליכי היווצרות סטריאוטיפים מיניים והשפעותיהם על תחום המשפחה ותחום העבודה. בחלק השני יוצגו משמעויות ההבדלים המגדריים במערכת החינוך בגיל הגן, בבית-הספר ובהשכלה גבוהה כפי שהם מתבטאים בתכני לימוד, בפעילויות ומגמות לימוד, ובמעמדם של תלמידות ותלמידים. בחלק השלישי ייבחנו הבדלים מגדריים בכוחות ההוראה והמנהיגות החינוכית ומשמעויות הבדלים אלה ביחס לתהליכים חינוכיים שונים.

מוסמך בחינוך - בחינת גמר

ד"ר עירית ששון

ד"ר ענת בן-גל

ד"ר אורית עובד

6300048-4 שש"ס, 4 נ"ז, ש'

סוג שיעור: הרצאה

בחינת הגמר תיערך במשך יום אחד לקראת סוף שנת הלימודים השנייה, במתכונת של כתיבת נייר עמדה אינטגרטיבי הנשען על הקורסים והסמינרים שנלמדו בשנתיים של תכנית התואר השני. נייר העמדה יישען לפחות על 6 מאמרים/פרקים ולכל היותר על 10 פריטים, אותם ניתן לשלב בכל חלקי נייר העמדה, וכן יקושר ל"שדה" – מתוך הניסיון האישי ומהסיוורים הלימודיים. המאמרים/פרקים יילקחו מ-4 קורסים לפחות, וכן יכללו לפחות 2 פריטים באנגלית שיאפשרו גם השוואה בין-לאומית. ניתן להיעזר במאמרים מקורסי המבואות הכלליים, מקורסי האשכול (ניהול וחנ"מ) וכן מביבליוגרפיה שנאספה לצורך עבודות במהלך הלימודים או ממאגרי מידע. השיוך לקורסים ושמות המרצים יירשמו בביבליוגרפיה שבסוף נייר העמדה. 'נייר העמדה' ייכתב במתכונת הבאה: (1) הצגת הסוגיה הנסקרת תוך שכנוע הקורא בקיום בעיה וצורך בפתרון (הגדרות ומושגים); (2) הצגת העמדה העקרונית של הסטודנט/ית לגבי הסוגיה הנסקרת; (3) סקירת ספרות מתומצתת (תיאורטית ומחקרית) רלוונטית ועדכנית תוך תיאור דרכי הפעולה שבוצעו ונחקרו בסוגיה; (4) הצגת המסקנות אליהן הובילה הסקירה וביסוס העמדה של הסטודנט/ית; (5) ציון פתרונות מעשיים הנותנים מענה לבעיה או מצמצמים אותה ומבוססים על המסקנות; (6) הנמקה לפתרון שנבחר כולל התייחסות ליתרונות ולחסרונות; (7) רשימת מקורות (בהתאם לכללי APA). במהלך הבחינה יוצגו 6 סוגיות מתחומים שונים שמתוכן תיבחר סוגיה אחת לכתיבת נייר העמדה. סוגיות אלו אינן אלו שתורגלו או הודגמו בקורס ההכנה – אך ניתן להסתמך גם על החומרים שנאספו במהלך קורס ההכנה לבחינה. בקורס ההכנה יתורגל נייר העמדה בהתייחס לכל מרכיביו. ניתן לתרגל את הכנת נייר העמדה אישית או בזוג; בחינת הגמר עצמה הינה אישית.

סדנא לכתיבת תזה

פרופ' יובל דרוך

ד"ר עירית ששון

6300048-4 שש"ס, 4 נ"ז, ש'

סוג שיעור: הרצאה

הסדנא מיועדת ללוות את לומדי המסלול המחקרי לתזה בכל שלבי הכנת התזה: בחירת נושא; איתור ספרות רלוונטית וסיכומה הראשוני; מציאת מנחה ובוחן/ת לאור הנושא והספרות הראשונית שנאספה; סיוע למונחה ולמנחה בכל שלבי הכנת המחקר. מטרת הקורס נגזרת מהשלבים הבאים: קריאה מודרכת של מאמרים ופרסומים מדעיים לקראת בחירת הנושא לתזה; בחינה ביקורתית של החומרים המדעיים שנאספו; חיבור בין הקורסים הנלמדים בתכנית (כולל הסיוורים ב"שדה") לתיאוריה שנאספה ולמחקר המתהווה; בניית הצעת המחקר; עיצוב מטרת המחקר ושאלותיו; בחירת המתודולוגיות המתאימות וניסוחן; עבודה פרטנית וקבוצתית על כתיבת תזה בשיתוף המנחה. השיעורים יתבססו על רקע תיאורטי ומתודולוגי לצד דוגמאות מעשיות מתוך ההתמודדות המחקרית של הסטודנטים הלומדים בקורס, וניתוח ביקורתי של עבודות מחקר בתחום החינוך מהשנים האחרונות. במהלך הקורס ישולבו, במידת האפשר, הרצאות אורח של חוקרים שישתפו בשלבי המחקר השונים שנלמדו בקורס.

סמינר : פדגוגיות חדשניות

פרופ' דורית אלט

6300063 – 4 שש"ס, 4 נ"ז, ש'

סוג שיעור : סמינר

שיטות ודרכים חינוכיות נתונות לשינויים תכופים לצורך התאמתן לעולם המשתנה לנגד עינינו, המתאפיין בשיעור הולך וגדל של טכנולוגיות תקשורת מידע, שינויים חברתיים, גלובליזציה של השכלה וחיפוש אחר איכות. שינויים אלו מחייבים מגוון חדש של יכולות המותאמות לדרישות המתפתחות של החברה בהווה, הדורשים את פיתוחן של פדגוגיות חדשניות שביכולתן לטפח מיומנויות למידה לאורך החיים (lifelong learning). פדגוגיות יכולות להיחשב כחדשניות אם הן מבוססות על רעיון חדש שעשוי לשפר את יכולותיהם של הלומדים, אך גם את רווחתם האישית בזיקה לחברה בה הוא חיים. על כן, מטרת הסמינריון היא לחקור סביבות למידה חדשניות אשר מטרתן להביא לשיפור כישוריו ויכולותיו של הלומד בהקשרים הנעים על הציר המחבר בין הפרט לחברה: (1) "לכידות חברתית, הכלה וצדק"; (2) "למידה התנסותית"; (3) "אוריינות דיגיטאלית"; (4) "רווחה אישית". הסמינריון משלב בין תיאוריה לפרקטיקה בתחום חקר ויישום גישת הלמידה לאורך החיים והשלכותיה על בעלי תפקידים בבתי ספר ומוסדות להשכלה גבוהה, צוותי הוראה ותלמידים. הלמידה תתבצע על-ידי הרצאות, דיונים, רפרטים ועבודת צוות של הסטודנטים. שיטת המחקר היא איכותנית או כמותית.

סמינר : מחקר חזותי-חברתי בחינוך – סמינר מחקר

ד"ר יערה גיל גלזר

6300051 – 4 שש"ס, 4 נ"ז, ש'

סוג שיעור : סמינר

התרבות החזותית משקפת את החברה והתרבות בה אנו חיים, ואף משפיעה עליה בדרכים משמעותיות. אנו חיים כיום בתקופה החזותית ביותר בהיסטוריה של התרבות המערבית, כאשר התרבות החזותית משמשת למעשה כסוכנת חיברות עבור ילדים ונוער, ומבנה באופן ניכר את תפיסותיהם בתחומים שונים. לחקר התרבות החזותית לפיכך, תפקיד משמעותי בתחום החינוך - הן בהבנה מעמיקה של תרבות חזותית והשפעותיה הפוטנציאליות, והן במחשבה כיצד ניתן להשתמש בה בצורה משמעותית ככלי חינוכי בעל ערך חברתי - בשדה הפורמלי והבלתי-פורמלי. הקורס יתבסס על שימוש בכלים של אוריינות חזותית, לשם ניתוח תרבות חזותית כגון יצירות אמנות, סרטי קולנוע וסדרות טלוויזיה, ספרי ילדים, כרזות, קריקטורות וצילום לסוגיו, לצד תיאוריה עכשווית בתחום החינוכי-חזותי-חברתי. הסטודנטיות/ים ירכשו ויישמו במחקריהם כלים מתקדמים למחקר ביקורתי של תרבות חזותית בהקשרים חינוכיים שונים, באמצעות מתודולוגיות עכשוויות של מחקר חזותי.

סמינר : רב תרבותיות וחינוך

פרופ' מוסטפא עבאסי

6300024 – 4 שש"ס, 4 נ"ז, ש'

סוג שיעור : סמינר

הסמינר ידון בהיבטים החינוכיים, אידיאולוגיים וחברתיים של האוכלוסייה הערבית במדינת ישראל, בתולדות התפתחות מערכת החינוך בימי המנדט ולאחר קום המדינה. בנוסף הסמינר ידון במעמדם האזרחי והפוליטי של תושבי ישראל הערבים ובקשר בין נושאים אלה לבין החינוך. כמו כן, בסמינר יידונו המבנה החברתי והעדתי של שלשת העדות הערביות בארץ (דרוזים, נוצרים ומוסלמים) והתמורות שעברו, וכן תפקידן של מערכות החינוך כגורם מאחד או מפלג.

שיטות מחקר איכותניות

ד"ר יעל גרינשטיין

6300003 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

סוג שיעור: הרצאה

הקורס יעסוק בהעמקת ההכרות עם המחקר האיכותני ויקנה לסטודנטים מושגים וכלים שיאפשרו להם לבצע מחקרים מסוג זה. במהלך הקורס נלמד כיצד שיטת מחקר זו בונה ידע חדש ונדון בהיבטים הפילוסופיים, התיאורטיים והיישומיים שלה. נפתח בהצגת ההיסטוריה של מחקר זה ונעמוד על הזרמים החשובים שצמחו במסגרתו. על רקע ידע זה נבדוק את השלבים שעוברים חוקרים הבוחרים לבצע מחקר איכותני. בין השאר נלמד כיצד בונים שאלות מחקר; כיצד מתכננים מערך מחקר; מה הם כלי המחקר הרלבנטיים (למשל תצפית, ראיון עומק, מסמכים, סיפורי חיים, תמונות ועוד) וכיצד משתמשים בהם בהקשרים מחקריים שונים. נעמוד גם על הדילמות התיאורטיות, האישיות והאתיות עימם מתמודדים חוקרים וחוקרות הנוקטים בשיטות מחקר אלה. כמו כן נעסוק בפענוח ובפרשנות התוצאות תוך שימוש בתפיסות תיאורטיות. בגלל קוצר היריעה נעסוק רק בסוגות בודדות בצורה מפורטת (מחקר אתנוגרפי, מחקר נרטיבי, מחקר פמיניסטי, מחקר פעולה). הקורס יכלול גם התמודדות עם שלב תיעוד המחקר ובמהלכו נלמד על סוגות של כתיבה וסוגי תיעוד אחרים. במהלך הקורס יגיעו חוקרים שיספרו על מחקריהם; ברוח השיחות בכתה נעיין יחד בדוגמאות למחקרים איכותניים מסוגים שונים, שיופיעו במהלך הסמסטר באתר הקורס.

***שיטות מחקר איכותניות למתקדמים**

ד"ר יעל גרינשטיין

6300047 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

סוג שיעור: הרצאה

הקורס מיועד לסטודנטים לתואר שני המכוונים את עצמם למסלול מחקרי בדגש איכותני. בקורס יודגשו השלבים השונים של תהליך עריכת מחקר איכותני תוך התייחסות להתמודדויות הייחודיות בכל אחד מהשלבים. מטרת הקורס היא להציג בפני הסטודנטים מגוון של שיקולים, דילמות וכיווני חשיבה במחקר האיכותני הקשורים בגיבוש נושא, תכנון ובחירת מערך מחקר, ניתוח נתונים, כתיבה רפלקסיבית של המחקר, ועקרונות אתיים. השיעורים יתבססו על רקע תיאורטי מתודולוגי מתחום המחקר האיכותני לצד דוגמאות מעשיות מתוך ההתמודדות המחקרית של הסטודנטים הלומדים בקורס, וניתוח ביקורתי של עבודות מחקר איכותניות בתחום החינוך מהשנים האחרונות. במהלך הקורס ישולבו, במידת האפשר, הרצאות אורח של חוקרים שביצעו מחקרים איכותניים וישתפו בשלבי המחקר השונים שנלמדו בקורס.

שיטות מחקר כמותיות

ד"ר מעין מרחב

6300002 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

סוג שיעור: הרצאה

הקורס יקנה למשתתפים היכרות מעמיקה עם שיטות מחקר כמותיות המקובלות בתחום החינוך. בקורס יושם דגש מיוחד על שיטות ומערכים רב-משתניים, הבנה וניתוח של אינטראקציות, סוגיות במחקרי שדה ומחקרי פעולה. נלמד גם, אילו ניתוחים מתאימים לשאלות מחקריות שונות, כיצד לבצע אותם ב-SPSS וכיצד לפרש את הפלט ולדווח על התוצאות.

***שיטות מחקר כמותיות למתקדמים**

ד"ר אלכס זיבנברג

6300047 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

סוג שיעור: הרצאה

מטרת הקורס היא להקנות בסיס תיאורטי ופרקטי להערכת מחקר חברתי. בחלק הראשון של הקורס נשים דגש על החשיבה ולמידה הנמצאות בבסיס הערכת מחקר מדעי. בחלק השני של הקורס, נכיר שיטות בניתוח הסטטיסטי, כגון: ניתוח שונות (two way anova, manova, ancova), רגרסיה מרובה, משתנים מתערבים (mediators and moderators) וניתוח גורמים מאשש (confirmatory factor analysis הסטודנטים יתרגלו את השיטות השונות במגוון תוכנות סטטיסטיות (Spss, Process, Amos).

תהליכים רגשיים בקרב אנשי חינוך

ד"ר ענת בן-גל

6300032 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

סוג שיעור: הרצאה

גוף ידע הולך וגדל מראה כי קידום תהליכים רגשיים בקרב אנשי חינוך ותלמידיהם תומך באופן ישיר בתהליכי למידה. הקורס יתמקד בהכרות תיאורטית ומחקרית עם השיח בתחום היבטים רגשיים בחינוך. תהליכי התקשרות, חוסן, אמפתיה, למידה חברתית-רגשית Social-Emotional Learning, מסוגלות עצמית, דפוסי חשיבה מתפתחת (growth mindset), מוטיבציה, ויסות עצמי ועוד, הם כולם מושגים מרכזיים בהיבטים פסיכולוגיים בלמידה. בקורס נעסוק במונחים אלו, בחיבורם למערכות חינוכיות בארץ ובעולם ובדילמות הנגזרות מהם.

תיאוריות ביקורתיות בחינוך

פרופ' אילת שביט

6300001 - 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

סוג שיעור: הרצאה

דרישות קדם: מיומנויות אקדמיות, פילוסופיה של החינוך

הקורס יעסוק במושגים, הוגים, דילמות, תיאוריות ופרקטיקות המרכיבות את התחום של חינוך ופדגוגיה ביקורתית. לצד הכרת הספרות וניתוח הטקסטים, הסטודנטים שיבחרו בכך גם יעשו שימוש בכלים ביקורתיים – אנליטיים, אקזיסטנציאליים ואמפיריים – כדי לבצע רפלקסיה על פעילות חינוכית ביקורתית שהם עצמם ביצעו.

Topics in Disability

ד"ר קרולין גוטמן

6300054 - 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

סוג שיעור: סדנא

The course will offer a critical and in-depth perspective on the field of disability, with an emphasis on its impact on the state education system worldwide and more specifically in Israel. We will explore the field of "disability" through the use of a disability lens, identifying it as a social construction bearing social, cultural and political aspects.

The course offers the students new concepts, theories and models, that will promote the inclusion of disabled people in our society by considering the creation of a new discourse around our professional relationships with disabled people (both young people and their families).

תקצירים של אשכול ניהול

הערכה בחינוך במערכות פורמליות ובלתי פורמליות – תיאוריה ומעשה

ד"ר עירית ששון

6300038 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

סוג שיעור: הרצאה

בשנים האחרונות גוברת הקריאה לפיתוח תרבות אחריותיות (Accountability) מוסדית. גוברת ההכרה בחשיבותה של ההערכה הבית ספרית כמסייעת לקידום האפקטיביות של בית הספר במכלול והערכת התלמיד כפרט. להערכה תפקיד מכריע בקידום ההוראה והלמידה של יחידים וקבוצות בבית הספר והיא מהווה מנגנון המניע לשיפור העשייה הפדגוגית ולעיצוב תהליכי הלמידה של בית הספר בכללותו. קורס זה יעסוק בפיתוח תפיסת ההערכה בשירות הלמידה, ככלי משוב מעצב להשבת תהליכי הוראה – למידה. ההערכה מהווה חלק בלתי נפרד מההוראה והלמידה. הקורס מקנה בסיס תיאורטי מעמיק בנושא הערכה בהקשר החינוכי הבית ספרי ומאפשר התנסות יישומית בהערכה חינוכית.

חדשנות ויזמות בארגוני חינוך פורמליים ובלתי פורמליים

טרם נקבע

6300037 - 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

סוג שיעור: הרצאה

חדשנות (Innovation) ויזמות (Entrepreneurship), על צורות הופעתן השונות (עסקית, טכנולוגית וחברתית), מבטאות עקרונות וערכים הגלומים ביכולת יצירתית ובתרגום רעיונות למיזמים חדשניים. תופעות אלה מהוות מעין נקודת מפגש שבין מיצוי הפוטנציאל האישי לבין יצירת שינויים המחוללים סדר חדש בתחומים חברתיים, כלכליים וסביבתיים. מחקרים שונים מצביעים על קיומם של מספר גורמים מרכזיים המשפיעים על היתכנות לקיומה של יזמות במסגרות החינוכיות השונות כמו מאפיינים ותכונות של היזמים הפוטנציאלים, קיומה של תרבות ארגונית בית ספרית ומאפייני היוזמות החינוכיות הנובעות מרמת היצירתיות והחדשנות הגלומות בהן. מטרת הקורס לאפשר למשתתפיו לפתח יכולות בסיסיות בייזום והובלת מיזמים בארגונים חינוכיים (מוסדות חינוך פורמליים ובלתי פורמליים), משלב הגייה וגיבוש רעיון ליצירת שינוי במרחב החינוכי ועד לתכנון מיזם והדרכים ליישומו בתוך מסגרת הארגון או מחוץ לו.

מיומנויות בניהול בדגש על ניהול בארגון החינוכי

ד"ר עדנה רבנו

6300052 - 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

סוג שיעור: הרצאה

האתגרים הרבים שסביבת העבודה החדשה, שהינה כאוטית בהשוואה לעבר, מציבה בפני מנהלים/ות הופכת את תפקידם/ן לדרשני ומורכב. על מנת להתמודד בהצלחה עם תפקידי ניהול, מקובל כיום לחשוב שיש לרכוש מיומנויות בתחומים האישי, הבינאישי והקבוצתי בנוסף לכישורים ספציפיים אחרים. מטרת הקורס היא להרחיב את ההבנה וההתנסות במיומנויות אלו. תשומת לב מיוחדת תינתן למיומנויות בניהול ארגון חינוכי ולדוגמאות הממחישות את האתגרים בפניהם ניצבים מנהלים/ות בארגונים אלו.

מדיניות החינוך הפורמלי והבלתי-פורמלי בישראל

ד"ר אורית עובד

6300034 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

סוג שיעור: הרצאה

מראשיתה של המאה ה-20 עם התרחבותן של מערכות חינוך ציבוריות, לתחום מדיניות החינוך חשיבות בחברה המודרנית והוא מושפע מתהליכים פוליטיים, אידיאולוגיים, חברתיים, כלכליים, דתיים, גלובליים ועוד. הקורס יעסוק בעקרונות מדיניות החינוך בישראל ויתמקד בתהליך המדיניות ויישומה בזירה החינוכית וכן בשיח העכשווי המתנהל בו. תחום מדיניות החינוך יוצג בשלושה חלקים: הראשון, מושגי יסוד, הגדרת התחום, הכרת המבנה של מערכת החינוך הישראלית מראשיתה ועד ימינו וכן השפעות הגלובליזציה והפוסט-מודרניזם על מטרותיו; השני, תהליכי מדיניות החינוך – עיצובו, יישומו והערכתו תוך התמקדות בהיבטים הפוליטיים, הכלכליים, החברתיים והתרבותיים המשפיעים עליהם; השלישי, בעיות יסוד והפתרונות המוצעים בתחום מדיניות החינוך הציבורי.

מנהיגות חינוכית וזיקתה לחינוך בלתי-פורמלי

ד"ר זאביק גרינברג

6300036 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

סוג שיעור: הרצאה

מטרת הקורס היא לחשוף התפתחויות תיאורטיות בתחום המנהיגות החינוכית, להציג מושגים מרכזיים בתחום ולנתח את תופעת המנהיגות החינוכית ממגוון זוויות והשקפות, תוך התייחסות למנהיגות בתוך בית-הספר ומחוצה לו בהקשרים חברתיים-תרבותיים שונים. בקורס ייבחנו יחסי הגומלין בין מנהיגים למונהגים והשפעות השונות של מנהיגות חינוכית. בנוסף יינתן דגש להיבטים מוסריים של מנהיגות חינוכית ולאתגרי המנהיגות השונים נוכח תהליכי שינוי ורפורמה.

משפט ומדיניות בחינוך

עו"ד תמר גוטגולד כהן

6300016 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

סוג שיעור: הרצאה

מטרת הקורס היא לבחון ולנתח את העקרונות המשפטיים והאידיאולוגיים המעצבים את מדיניות החינוך בישראל. לשם כך, הקורס ידון בנסיבות ההיסטוריות, התרבותיות, והפוליטיות שהשפיעו על עיצוב מערכת החינוך, על הדינמיקה שעוברים יעדיה של המערכת, ועל הדרכים בהן ביקשה המערכת להיענות לאתגרים וללחצים בתוכה ומחוצה לה. הדיון ייעשה תוך כדי התמקדות בסוגיות העכשוויות של החינוך בישראל. הסטודנטים יתוודעו במסגרת הסמינר למדיניות משרד החינוך כפי שהיא משתקפת בחוקי החינוך השונים, בדו"חות הוועדות השונות, בחוזרי מנכ"ל וברפורמות המרכזיות אשר השפיעו על גיבוש מערכת החינוך בישראל ועל הדגשיה הפדגוגיים. הקורס יקנה למשתתפים כלים תיאורטיים ומעשיים להבנת וניתוח תהליכים וסוגיות במשפט ומדיניות חינוך בכלל, ובישראל בפרט.

סמינר: רפורמות, שינויים ושיפורים ארגוניים במערכות לימוד וחינוך

ד"ר יעל גרינשטיין

6300030 – 4 שש"ס, 4 נ"ז, ש'

הסמינר יתמקד בהכרת רפורמות, שינויים ושיפורים חינוכיים בישראל ובעולם בדגם דו-ממדי: (א) 'חתך אורך' מבני – התהליך שמהיוזמה, עבור דרך התכנון, המיסוד וההטמעה – בהתייחסות לכל גורמי החינוך: המורה/מחנך, המנהל, התלמיד, ההורים והקהילה – וגורמי הרשות המקומית/אזורית ומשרד החינוך ברמה המחוזית והארצית; (ב) 'חתך רוחב' של 'מרכיבי הרפורמה / שינוי / שיפור': המדיניות/החזון; הפיתוח הארגוני ועבודת הצוותים; תכנית לימודים (בית-ספרית/גנית); שיטות הוראה-למידה; הערכה בית-ספרית/גנית כוללת, פנימית וחיצונית; ניהול עצמי תוך גמישות ועצמאות תקציבית. הלומדים יסתייעו בספרות העולמית העדכנית על רפורמות, שינויים ושיפורים בניתוח 'חקרי

מקרה' ישראליים – ובמהלך הקורס יגבשו כ'עבודת סמינר' רפורמה, שינוי או שיפור משלהם, חדשניים לגמרי או כפיתוח תוך הערכה מעצבת לרפורמות ושינויים קיימים – בסיוע המרצה ועל פי רקע תיאורטי והיסטורי עדכני בתחום בו בחרו.

סמינר: סמינר חינוך ומנהיגות בבית הספר

ד"ר גרינברג זאביק

6300064 – 4 שש"ס, 4 נ"ז, ש'

סוג שיעור: סמינר

חדר המורים הוא מקום מוגדר ונפרד המצוי בתוך שטח בית הספר, הוא נחשב למרחב של המורים בו הם יכולות להסיר למספר דקות את כובע המורה ולהיות הן עצמן. וצרים קשרים התורמים להיווצרות קבוצה וקהילה מקצועית. זה המקום בו מתקיימים קשרים של תמיכה, הזדהות, למידת עמיתים וקשרים חברתיים אחרים. מנהל בית הספר, הוא המוביל את צוות המורים נדרש להפגין מנהיגות הן בקרב הצוות החינוכי והן אל מול השחקנים הנוספים: תלמידים, הורים ואף גורמים אחרים מחוץ לבית הספר. בחלקו הראשון של הקורס נעסוק במאפייני המנהיגות הבית ספרית הקיימת, נבחן סגנונות מנהיגות שונים ואת התאמתם לבית הספר. בחלקו השני של הקורס תבצעו מחקר הבוחן את מאפייני המנהיגות המתקיימים בבית הספר בקרב מורים, מנהלים ובעלי תפקיד, תוכלו לבחון את מאפייני המנהיגות הבית ספרית על תחושת השייכות לבית הספר ולהתפתחות קהילה בית ספרית

תקשוב ופדגוגיה חדשה

ד"ר עירית ששון

6300009 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

המחשב תופס מקום מרכזי בתהליכי הוראה ולמידה במערכות חינוך. הקורס דן בפוטנציאל הגלום בטכנולוגיות המחשוב בהקשר הפדגוגי כאשר המוקד הוא המפגש בין טכנולוגיות ידע לבין תהליכי חשיבה, למידה והוראה. הקורס מבוסס על התנסויות פעילות בסביבות למידה ממוחשבות מגוונות בתחומי תוכן שונים ואפיון סביבות אלו תוך התייחסות לגישות פדגוגיות חדשניות. סביבות למידה ממוחשבות ינותחו באופן ביקורתי על פי שלושה ממדים מרכזיים: א) גישות בפסיכולוגיה של הלמידה, ב) מרכיבי עיצוב ועקרונות עיצוב פדגוגיים ו-ג) מיומנויות חשיבה.

תקצירים של באשכול מדיניות ומינהל בחינוך בלתי פורמלי (ב"פ)

הערכה בחינוך במערכות פורמליות ובלתי פורמליות – תיאוריה ומעשה

ד"ר עירית ששון

6300038 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

סוג שיעור: הרצאה

בשנים האחרונות גוברת הקריאה לפיתוח תרבות אחריותיות (Accountability) מוסדית. גוברת ההכרה בחשיבותה של ההערכה הבית ספרית כמסייעת לקידום האפקטיביות של בית הספר במכלול והערכת התלמיד כפרט. להערכה תפקיד מכריע בקידום ההוראה והלמידה של יחידים וקבוצות בבית הספר והיא מהווה מנגנון המניע לשיפור העשייה הפדגוגית ולעיצוב תהליכי הלמידה של בית הספר בכללותו. קורס זה יעסוק בפיתוח תפיסת ההערכה בשירות הלמידה, ככלי משוב מעצב להשבת תהליכי הוראה – למידה. ההערכה מהווה חלק בלתי נפרד מההוראה והלמידה. הקורס מקנה בסיס תיאורטי מעמיק בנושא הערכה בהקשר החינוכי הבית ספרי ומאפשר התנסות יישומית בהערכה חינוכית.

חדשנות ויזמות בארגוני חינוך פורמליים ובלתי פורמליים

טרם נקבע

6300037 - 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

סוג שיעור: הרצאה

חדשנות (Innovation) ויזמות (Entrepreneurship), על צורות הופעתן השונות (עסקית, טכנולוגית וחברתית), מבטאות עקרונות וערכים הגלומים ביכולת יצירתית ובתרגום רעיונות למיזמים חדשניים. תופעות אלה מהוות מעין נקודת מפגש שבין מיצוי הפוטנציאל האישי לבין יצירת שינויים המחוללים סדר חדש בתחומים חברתיים, כלכליים וסביבתיים. מחקרים שונים מצביעים על קיומם של מספר גורמים מרכזיים המשפיעים על היתכנות לקיומה של יזמות במסגרות החינוכיות השונות כמו מאפיינים ותכונות של היזמים הפוטנציאלים, קיומה של תרבות ארגונית בית ספרית ומאפייני היוזמות החינוכיות הנובעות מרמת היצירתיות והחדשנות הגלומות בהן. מטרת הקורס לאפשר למשתתפיו לפתח יכולות בסיסיות בייזום והובלת מיזמים בארגונים חינוכיים (מוסדות חינוך פורמליים ובלתי פורמליים), משלב הגייה וגיבוש רעיון ליצירת שינוי במרחב החינוכי ועד לתכנון מיזם והדרכים ליישומו בתוך מסגרת הארגון או מחוץ לו.

מיומנויות בניהול בדגש על ניהול בארגון החינוכי

ד"ר עדנה רבנו

6300052 - 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

סוג שיעור: הרצאה

האתגרים הרבים שסביבת העבודה החדשה, שהינה כאוטית בהשוואה לעבר, מציבה בפני מנהלים/ות הופכת את תפקידם/ן לדרשני ומורכב. על מנת להתמודד בהצלחה עם תפקידי ניהול, מקובל כיום לחשוב שיש לרכוש מיומנויות בתחומים האישי, הבינאישי והקבוצתי בנוסף לכישורים ספציפיים אחרים. מטרת הקורס היא להרחיב את ההבנה וההתנסות במיומנויות אלו. תשומת לב מיוחדת תינתן למיומנויות בניהול ארגון חינוכי ולדוגמאות הממחישות את האתגרים בפניהם ניצבים מנהלים/ות בארגונים אלו.

מדיניות החינוך הפורמלי והבלתי-פורמלי בישראל

ד"ר אורית עובד

6300034 - 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

סוג שיעור: הרצאה

מראשיתה של המאה ה-20 עם התרחבותן של מערכות חינוך ציבוריות, לתחום מדיניות החינוך חשיבות בחברה המודרנית והוא מושפע מתהליכים פוליטיים, אידיאולוגיים, חברתיים, כלכליים, דתיים, גלובליים ועוד. הקורס יעסוק בעקרונות מדיניות החינוך בישראל ויתמקד בתהליך המדיניות ויישומה בזירה החינוכית וכן בשיח העכשווי המתנהל בו. תחום מדיניות החינוך יוצג בשלושה חלקים: הראשון, מושגי יסוד, הגדרת התחום, הכרת המבנה של מערכת החינוך הישראלית מראשיתה ועד ימינו וכן השפעות הגלובליזציה והפוסט-מודרניזם על מטרותיו; השני, תהליכי מדיניות החינוך – עיצובו, יישומו והערכתו תוך התמקדות בהיבטים הפוליטיים, הכלכליים, החברתיים והתרבותיים המשפיעים עליהם; השלישי, בעיות יסוד והפתרונות המוצעים בתחום מדיניות החינוך הציבורי.

מנהיגות חינוכית וזיקתה לחינוך בלתי-פורמלי

ד"ר זאביק גרינברג

6300036 - 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

סוג שיעור: הרצאה

מטרת הקורס היא לחשוף התפתחויות תיאורטיות בתחום המנהיגות החינוכית, להציג מושגים מרכזיים בתחום ולנתח את תופעת המנהיגות החינוכית ממגוון זוויות והשקפות, תוך התייחסות למנהיגות בתוך בית-הספר ומחוצה לו בהקשרים חברתיים-תרבותיים שונים. בקורס ייבחנו יחסי הגומלין בין מנהיגים למונהגים וההשפעות השונות של מנהיגות חינוכית. בנוסף יינתן דגש להיבטים מוסריים של מנהיגות חינוכית ולאתגרי המנהיגות השונים נוכח תהליכי שינוי ורפורמה.

התמודדות עם נוער במצבי סיכון

ד"ר אלון גולדברג

2 שש"ס, 2 נ"ז, ש' 6300060

סוג שיעור: הרצאה

בני נוער מהווים אתגר חינוכי עבור העוסקים בחינוך הפורמאלי והבלתי פורמאלי. מתבגרים עלולים להיות במצבי סיכון פיזיים, נפשיים, או רוחניים.

הספרות הקלאסית מתייחסת אל גיל ההתבגרות כאל מקור לסיכון כזה או אחר עבור המתבגר ולא סביבתו, מחד. מאידך, ספרות עדכנית מראה כי מרבית בני הנוער עוברים את גיל ההתבגרות ללא קשיים ובעיות מיוחדות. לפיכך, מתבקשת הגדרה רחבה יותר של סיכון בקרב בני נוער ודרכי התמודדות כוללניות יותר אשר ייטיבו להתמודד עם מצבי סיכון "מסורתיים" כגון, שימוש בממכרים או עבריינות, וכן עם מצבי סיכון אשר העידן המודרני מציב בפני המתבגר, כגון שימוש ברשתות חברתיות.

הקורס נועד לפתוח צוהר לעולמם של בני נוער, יידונו הסברים שונים של מצבי סיכון תוך התייחסות להקשרים פיזיולוגיים, משפחתיים וסביבתיים ולהבדלים מגדריים. לבסוף, יוצעו דרכים להתמודדות עם התופעה.

סמינר: רפורמות, שינויים ושיפורים ארגוניים במערכות החינוך הבלתי פורמלי

פרופ' יובל דרור

4 שש"ס, 4 נ"ז, ש' 6300030

הסמינר יתמקד בהכרת רפורמות, שינויים ושיפורים חינוכיים בישראל ובעולם בדגם דו-ממדי: (א) 'חתך אורך' מבני – התהליך שמהיוזמה, עבור דרך התכנון, המיסוד וההטמעה – בהתייחסות לכל גורמי החינוך: המורה/מחנך, המנהל, התלמיד, ההורים והקהילה – וגורמי הרשות המקומית/אזורית ומשרד החינוך ברמה המחוזית והארצית; (ב) 'חתך רוחב' של 'מרכיבי הרפורמה / שינוי / שיפור': המדיניות/החזון; הפיתוח הארגוני ועבודת הצוותים; תכנית לימודים (בית-ספרית/גנית); שיטות הוראה-למידה; הערכה בית-ספרית/גנית כוללת, פנימית וחיצונית; ניהול עצמי תוך גמישות ועצמאות תקציבית. הלומדים יסתייעו בספרות העולמית העדכנית על רפורמות, שינויים ושיפורים בניתוח 'חקרי מקרה' ישראלים – ובמהלך הקורס יגבשו כ'עבודת סמינר' רפורמה, שינוי או שיפור משלהם, חדשניים לגמרי או כפיתוח תוך הערכה מעצבת לרפורמות ושינויים קיימים – בסיוע המרצה ועל פי רקע תיאורטי והיסטורי עדכני בתחום בו בחרו.

חינוך לערכי דמוקרטיה, רב תרבותיות ואזרחות

ד"ר אורית עובד

2 שש"ס, 2 נ"ז, ש' 6300056

סוג שיעור: הרצאה

החברה הישראלית מאופיינת במגוון תרבותיות, על כן, עולה חשיבותו של החינוך הערכי והדמוקרטי ביצירת תשתית לחוסנה החברתי והאזרחי של המדינה ועתידה. חינוך לערכי הדמוקרטיה מתייחס להכרה בזכויות אדם, בהבנה של עקרונות אורח החיים הדמוקרטי במשטר המדינה, בהגברת הידע ביחס למוסדות ותהליכים פוליטיים, ומהווה אמצעי לחינוך לנאמנות ולאזרחות פעילה של הפרט ומודעות לחובות ולזכויות האזרחיות שלו ושל אחרים.

מערכת החינוך הישראלית מציבה את החינוך לערכים כחלק בלתי נפרד ממטרותיה בחינוך הפורמלי והבלתי פורמלי, ומהווה סוכן חברות מרכזי לטיפוחם של אזרחים בעלי רצון ומחויבות לשותפות חברתית-דמוקרטית של ערכיה ברמה הפרטיקולרית והאוניברסלית. הקורס יתמקד בהדגשת הפן הערכי-חברתי והפעילויות החינוכיות במסגרת החינוך הבלתי פורמלי, המתאפיין בגמישות ומשחרר מתבניות פורמליות המתקיימות בדרך כלל בבתי הספר. הקורס ידגיש את מקומו של החינוך הבלתי פורמלי בהטמעת ערכים, ידע ומיומנויות בדגש על חינוך ערכי, מוסרי והומניסטי, פרטיקולרי ואוניברסלי, פלורליסטי וסובלני לחיים משותפים בחברה רב-תרבותית, ובכך לאפשר לאזרחי העתיד לפעול כאזרחים מודעים וחושבים במדינה דמוקרטית

תקצירים של אשכול אוכלוסיות ייחודיות וחינוך מיוחד

אבחון, הערכה וסוגיות באוטיזם

ד"ר שירי פרלמן אבניאון

6300042 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

סוג שיעור: הרצאה

בשנות התשעים של המאה הקודמת ניכרה עלייה ניכרת בשכיחות הילדים המאובחנים על הרצף האוטיסטי, שגררה עלייה תלולה בחקירה ובמצאים הנוגעים לתופעה עצמה ומאפייניה, למוח, ולטיפול. לאחרונה החל גם שימוש בהגדרה שונה של התופעה (DSM V לעומת DSM IV הישן יותר). הקורס יתמקד בהבנת מהות האוטיזם, ובהבנת השאלות המרכזיות העומדות בלב המחקר כיום. הקורס יתבסס על הרצאות פרונטליות, קריאה של חומר אקדמי עדכני, סרטים ומפגשים עם הורים ואנשים על הספקטרום האוטיסטי, ועל והגשת עבודה אקדמית עיונית בנושא. על בסיס תכניו יעניק הקורס תשתית מתודולוגית המקובלת בתחום של חקר האוטיזם.

אוכלוסיות ייחודיות וגישות התערבות

ד"ר עפרה ולטר

6300044 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

סוג שיעור: סדנא

הסטודנטים ייחשפו לרזי שילוב האומנויות; תנועה, מוסיקה, צילום, הבעה ויצירה. הסטודנטים ילמדו לפתח יכולת להתבונן, להעריך ולקדם את הקבוצה והיחיד בקבוצה בהיבטים חברתיים, רגשיים וקוגניטיביים תוך שילוב האומנויות. תיערך התנסות בפעילות אינטראקטיבית ככלי לזיהוי והגדרת צרכים אישיים וקבוצתיים בחינוך המיוחד, וכן זיהוי צרכים אלו גם דרך הכרת פרוטוקול .SDM. הקורס יכלול למידה, התנסות וצפייה באוכלוסיות החינוך המיוחד. הסטודנטים ילמדו דרכי שימוש באומנויות ואת האפשרויות המגוונות הגלומות בהן. כמו כן יילמדו פיתוח ערוצי תקשורת בין-אישית ועקרונות לתכנון פעילויות בשילוב אומנויות.

הורות מאתגרת - הורות לילדים עם מגבלות ומחלות כרוניות

ד"ר אלון גולדברג

6300018 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

סוג שיעור: הרצאה

הקורס יערך לסטודנטים היכרות עם עולם הורות בכלל ועם הורות הניצבת בפני אתגר הטיפול בילד עם מגבלה בפרט. מסגרתו התיאורטית של הקורס היא תיאוריית ההתקשרות, והוא יעניק נקודת מבט רחבה, כוללת ומקדמת להתמודדות עם מגבלות כגון, שיתוק מוחין, אוטיזם, מומים מולדים, וכן מחלות כרוניות כגון, אפילפסיה וסוכרת-נעורים. בקורס נדון בתפיסה המסורתית להתמודדות משפחה בכלל והורים בפרט עם מגבלות הילד, ביתרונותיה ובחסרונותיה ונעלה אפשרויות שונות וחדשות להתמודדות עם מציאות שכזו בחיי היום יום, תוך התייחסות

למשאבי התמודדות אישיים, משפחתיים וסביבתיים. הקורס יעניק כלים להבנה טובה יותר של מושג הבריאות והחולי ושל תפקידי המערכות התומכות בילד בעל המגבלה: משפחה, חברים ובית הספר.

הפרעות רגשיות, התנהגותיות ואלימות במערכת החינוך ובשילוב

ד"ר נירית קרני ויזר

6300041 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

סוג שיעור: הרצאה

במסגרת הקורס ננסה להבין את העולם הרגשי של הילד והמתבגר עם הצרכים המיוחדים. ננסה לפתח הבנה מעמיקה לגבי החוויות שחווה מתבגר עם צרכים מיוחדים בחיי היום יום בסביבת בית הספר, דרך הבנת הבסיס הקוגניטיבי לקשיים בהתפתחות הרגשית בעקבות ליקויים קוגניטיביים: כיצד הפרעות נפשיות משפיעות וקשורות להפרעות התנהגות, ומהן דרכי התמודדות עם הפרעות התנהגות. נלמד על ההתמודדות הרגשית של המתבגר עם הצרכים המיוחדים. נסקור את תופעת האלימות כלפי מתבגרים עם צרכים מיוחדים בבית הספר והדרך שבה היא משפיעה על עולמם הרגשי. בנוסף, נלמד דרך תיאורי מקרים מהשטח על הפרעות רגשיות הקרב ילדים ומתבגרים עם צרכים מיוחדים, על דרכי ההתקשרות הקיימות, ועל ההתמודדות הרגשית של תלמידים עם צרכים מיוחדים המשולבים בחינוך הרגיל. נלמד על ניתוח התנהגות, ונכיר את תחושת הבדידות בקרב ילדים עם צרכים מיוחדים.

לקוויות למידה וקשב בפרספקטיבה רב-מערכתית

ד"ר יונתן קסלר

6300011 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

סוג שיעור: הרצאה

הקורס יעסוק בהגדרת המושגים "הפרעות למידה/ לקוויות למידה" ו"הפרעות קשב", תוך התייחסות לסוגי לקוויות למידה, דרכי אבחון וכן משמעויות מערכתיות, חברתיות ורגשיות הקשורות בלקוויות למידה וקשב. נדון תוך ניתוח מקרים והדגמת כלי אבחון שונים בדילמות ובמשמעויות הכרוכות באבחון, במודל האבחוני ובנהלי אבחון המקובלים בארץ, ובאבחון לאוכלוסייה שאינה דוברת עברית כשפת-אם.

סוגיות במוגבלות שכלית התפתחותית

ד"ר נירית קרני ויזר

6300021 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

סוג שיעור: הרצאה

במסגרת הקורס תיערך הכרת האוכלוסייה של ילדים ואנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (מש"ה) על מאפייניה השונים. תתבצע הקניית כלי הערכה תפקודית בתחומי התנהגות מסתגלת באוכלוסייה זו, דרך זיהוי האוכלוסייה וצרכיה. נלמד על פיתוח כישורים בתחומים השונים של ההתנהגות המסתגלת בקרב ילדים ואנשים עם מש"ה. נכיר את סוגי האבחון והטיפול. נדון במשפחה של האדם עם המש"ה ובסוגיות יומיומיות. נכיר את המסגרות החינוכיות הקיימות עבור אוכלוסייה זו הן בחינוך המיוחד והן בחינוך הרגיל. נלמד על המערכות השונות של החינוך, הרווחה והשיקום ותפקידן בהכנתו של הפרט לחיים משמעותיים מבחינה אישית, חברתית ותעסוקתית. נכיר את מסגרות המגורים – מעוני, קהילתי ובבית ההורים, את אפשרויות התעסוקה וסוגיות שילוב בשוק החופשי. בנוסף נלמד על מיניות וזוגיות בקרב אוכלוסייה זו.

סמינר: לקוויות, רגשות ולמידה

ד"ר ענת בן-גל דהן

6300062 – 4 שש"ס, 4 נ"ז, ש'

סוג שיעור: סמינר

תהליכים חינוכיים ותהליכי למידה מורכבים מהיבטים קוגניטיביים ומהיבטים רגשיים. הדבר נכון ביתר שאת כאשר מלווים תלמידים עם לקויות למידה, הפרעת קשב וצרכים מגוונים. בסמינר זה נבחן את המעטפת הרגשית המלווה תהליכי הוראה ולמידה לתלמידים עם לקויות. במהלך הסמינר יידרשו הסטודנטים לתכנן ולבצע עבודת מחקר בתחום זה, החל משלב שאילת השאלה המחקרית ועד לשלב כתיבת הדו"ח המדעי, תוך התבססות על ידע תיאורטי עדכני.

בסמסטר הראשון יבחר כל סטודנט נושא למחקר מתחומי התוכן של הקורס. בתהליך של הנחיית המרצה ומעורבות עמיתים כל סטודנט יכתוב ויצג הצעה למחקר הממוקד בשאלת המחקר שבחר. הסמסטר השני יוקדש לביצוע המחקר, ניתוח הממצאים וכתובת דו"ח מדעי סופי.

סמינר: שילוב והכלה בראייה פוסט מודרנית

ד"ר נירית קרני וייזר

6300023 – 4 שש"ס, 4 נ"ז, ש'

חוק החינוך המיוחד מורה להעניק זכות קדימה להשמתו של תלמיד בעל צרכים מיוחדים במסגרת החינוך הרגיל על פני השמתו במסגרת החינוך המיוחד. רבות האפשרויות למחקר בתחום הרחב של שילוב והכלה. הקורס יעסוק במחקר וחלק ניכר של השיעורים יוקדש להצגתם של תהליכי תכנון וביצוע של מחקרים ותוצאותיהם. הסטודנטים המשתתפים בסמינר יבחרו נושאים בהם הם מתעניינים, יפחתו אותם, ויעצבו מחקר בנושא הנבחר כחלק מתהליך הלמידה.

פדגוגיות וטכנולוגיות חדשות בחינוך ובשילוב

ד"ר עירית ששון

6300039 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

סוג שיעור: הרצאה

אתגרי המאה ה-21 מחייבים את מערכת החינוך בעיצוב מרחבי למידה חדשניים השמים דגש על פיתוח יכולת חשיבה יזמית, יצירתית וביקורתית ויכולות עבודה בצוות. בעידן בו המידע גדל והולך, משתנה במהירות וישנו שימוש רחב בטכנולוגיות ממוחשבות מתקדמות, יש חשיבות רבה לעיצוב סביבות למידה, הוראה והדרכה חדשניות ועדכניות. עיצוב תהליכי הוראה ולמידה צריך להיות באופן שבו תהיה נגישות ומותאמות לכלל אוכלוסיית הלומדים - לרבות תלמידים עם מוגבלויות, ואף מוגבלויות מורכבות מבחינה קוגניטיבית. תפיסת העיצוב האוניברסלי (UDL) שתילמד בקורס מאפשרת לשלב אנשים עם מוגבלויות במסגרת החינוך המרכזי.